

ارگونومی در ایران ناشناخته است

کارشناسان معتقدند که استانداردهای ابعاد جسمی ایرانیان هنوز تعریف نشده است ...

کارشناسان معتقدند که استانداردهای ابعاد جسمی ایرانیان هنوز تعریف نشده است. به همین علت وسایلی که مردم در طول روز با آن سر و کار دارند با ابعاد فیزیکی‌شان همخوانی نداشته و وزارت بهداشت نیز در این زمینه نظارت کافی ندارد. همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد ارگونومی در ایران رعایت نمی‌شود و بسیاری از سازمان‌ها و شرکت‌ها با آن بیگانه‌اند. این در حالی است که با به‌کارگیری علم ارگونومی می‌توان از بروز بسیاری از بیماری‌ها و اختلال‌های جسمی پیشگیری کرد. ارگونومی یا مهندسی فاکتورهای انسانی از 2 کلمه یونانی «Ergo;171#&» به معنی کار و «Nomos;171#&» به معنی قانون و قاعده گرفته شده و در لغت به معنای قانون و قاعده کار است. ارگونومی کوششی است در جهت تناسب کار با انسان. هدف اساسی از این علم، بهبود بخشیدن به نحوه کار، روش‌های کار و وسایل کار و انطباق بخشیدن آنها با خصوصیات روانی و بدن انسان است. یکی از اصول ساده ارگونومی به این مطلب اشاره دارد که تمام فعالیت‌ها در محیط کار باید به‌گونه‌ای انجام گیرد که سبب کاهش میزان استرس‌های جسمی و روحی و روانی شود. اگر این استرس‌ها در محیط کاری بیش از اندازه باشد و از حد عادی خود تجاوز کند نتایج نامطلوبی نظیر اشتباهات کاری، ایجاد حوادث و کاهش سلامت جسمی و روانی افراد خواهد داشت. با رعایت اصول ارگونومی، فشار کار و خستگی‌های بی‌مورد کاهش می‌یابد و کارایی افزایش پیدا می‌کند. ارگونومی یا مهندسی فاکتورهای انسانی علمی نسبتاً جدید است که با علوم مختلف در ارتباط است. ارگونومی دانشی چند رشته‌ای است که اطلاعات مربوط به ظرفیت‌های هر انسان (توانایی‌ها، محدودیت‌ها و ظرفیت‌های فیزیکی و روانی) را گردآوری کرده و آنها را در طراحی مشاغل (کار)، محصولات، سیستم‌های در ارتباط با انسان، مکان‌های کار و تجهیزات با هدف پیشگیری از بروز مسائل و مشکلات و آسیب‌های مربوط به سلامت و بهبود و بهینه‌سازی کارایی، بهره‌وری و کیفیت به کار می‌برد. ارگونومی به‌عنوان رشته‌ای از علوم که با به دست آوردن بهترین رابطه میان کارگران و محیط‌کاری‌شان، مرتبط است، تعریف می‌شود. ارگونومی با ارزیابی قابلیت‌ها و محدودیت‌های انسان (بیومکانیک و آنتروپومتری)، استرس‌های کاری و محیطی (فیزیولوژی کار و روانشناسی صنعتی)، نیروهای استاتیک و دینامیک روی بدن انسان (بیومکانیک)، احتیاط (روانشناسی صنعتی)، خستگی (فیزیولوژی کار و روانشناسی صنعتی)، طراحی و آموزش و طراحی ایستگاه کاری و ابزارها (آنتروپومتری و مهندسی)، سر و کار دارد. بنابراین ارگونومی از علوم و مهندسی تشکیل شده است. شاید بهترین و خلاصه‌ترین تعریف برای ارگونومی علم تطابق انسان و محیط کار باشد.

ارگونومی و بهداشت حرفه‌ای

شیرازه ارقامی، عضو انجمن ارگونومی ایران در گفت‌وگو با فارس اظهار داشت: اینکه نظام طب کار و بهداشت حرفه‌ای در بین مردم و صنایع ایجاد شود دید علمی می‌خواهد و شاید یکی از دلایلی که هنوز این موضوع شروع نشده است هزینه‌دار بودن آنهاست و اینکه به تدریج موجب کاهش هزینه‌ها می‌شود.

وی افزود: کشورهایی که در آنها بهداشت حرفه‌ای به صورت سیستماتیک وجود دارد از ما انسان‌دوست‌تر نیستند بلکه قوانینی که در آنجا وجود دارد بسیار تهدیدکننده است به طوری که اگر سرمایه‌گذار بخواهد در بازار رقابتی بماند و به شهرتش لطمه نخورد باید این استانداردها را رعایت کند. در نتیجه به سود آنها نیست که استانداردها را رعایت نکنند اما این قوانین در ایران وجود ندارد.

این متخصص ارگونومی تصریح کرد: در بسیاری از ادارات و سازمان‌ها به‌عنوان مثال صندلی ویژه پرسنل خریداری می‌شود اما این کار علمی صورت نمی‌گیرد. وی افزود: برای جا انداختن مسائل ارگونومیک در کشور ابتدا باید سطح آگاهی مردم را بالا ببریم تا نیاز به این موضوع در بین آنها ایجاد شود سپس بخش‌هایی در وزارت بهداشت ایجاد کنیم که روی مسائل ارگونومیک نظارت جدی داشته باشند.

ارقامی ادامه داد: از آنجایی که در بیشتر موارد، این انسان است که از این وسایل و ابزارها استفاده می‌کند بنابراین طراحان و مهندسان باید برای اطمینان یافتن از راحتی، ایمنی، کارایی و سلامت استفاده از این کالاها حتماً توانایی‌ها و محدودیت‌های فیزیکی و بدنی انسان را در طراحی و ساخت وسایل در نظر بگیرند.

وي اضافه كرد: نبودن بانك آنترومتری در کشور که موضوع آن سنجش و اندازه‌گیری ابعاد و اندازه‌های ظاهری و ارائه اندازه‌های مختلف بدن (مانند طول دست و پا، عرض شانه و کتف‌ها) و قسمت‌های مختلف بدن انسان است موجب شده وسایلی که مردم در طول روز از آنها استفاده می‌کنند با ابعاد فیزیکی‌شان همخوانی نداشته باشد و آسیب‌هایی برای آنها ایجاد کند. ارقامی خاطرنشان کرد: نیاز داریم دامنه انعطاف‌پذیری از بیشترین و کمترین ابعاد جسمی مردم با توجه به نژادهای مختلف داشته باشیم.

همشهری آنلاین - حمیدضیایی‌پرور